

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
САДІВНИЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції
14-15 травня 2015 року

Частина 1

Умань
Видавець «Сочінський»
2015

УДК 330(063)
ББК 65я431
М 34

*Рекомендовано до друку вченою радою Уманського національного
університету садівництва, протокол № від 25.04.2015 року*

Редакційна колегія:

О.О. Непочатенко – доктор економічних наук (відповідальний редактор);
Ю.О. Нестерчук – доктор економічних наук (заступник відповідального редактора);
В.П. Карпенко – доктор сільськогосподарських наук;
В.С. Уланчук – доктор економічних наук;
Д.К. Семенда – кандидат економічних наук;
В.С. Костюк – кандидат економічних наук;
Р.П. Мудрак – доктор економічних наук;
М.І. Мальований – кандидат економічних наук (відповідальний секретар).

*Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку,
яка не завжди збігається з позицією редакції.*

Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції

М34 «Актуальні питання сучасної економіки», 14-15 травня 2015 р. – Умань:
ВПЦ «Візаві», 2015. – Ч.1. – 188 с.

ISBN 978-966-1604-70-3

ISBN 978-966-1604-71-0

Збірник містить доповіді студентів, магістрів, викладачів та вчених, які були розглянуті на ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної економіки», що відбулася 14-15 травня 2015 року в м. Умань. У наукових матеріалах висвітлюються питання стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

УДК
330(063)
ББК 65я431

ISBN 978-966-1604-70-3
ISBN 978-966-1604-71-0

©Уманський національний
університет садівництва, 2015

МОДЕЛЬ ПРОТИДІЇ ФІНАНСОВИМ РИЗИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Бечко В.П., к.е.н., доцент

Уманський національний університет садівництва

Оскільки ведення господарської діяльності неможливо без впливу фінансових ризиків, необхідно навчитися їх передбачати й мінімізувати їхні негативні наслідки. А саме, негайною потребою стає розробка комплексу активних сценаріїв розвитку підприємства, за якими можливо здійснювати передбачення та управління фінансовими ризиками.

Перевагою використання такого підходу є високий ступінь різноманіття вибору прийнятих управлінських рішень, що не залежать від інших суб'єктів господарської діяльності.

На відміну від існуючих методів керування фінансовими ризиками пропонована модель ураховує, у якому фінансовому стані перебуває підприємство, клас ризиків, що на нього впливають і дозволяє розмежувати рекомендації для певних напрямків діяльності підприємств.

Кожний захід спрямований на зниження конкретного виду фінансового ризику, відповідно до класифікації фінансових ризиків.

Зазвичай розрізняють наступні основні групи методів керування фінансовими ризиками [1]:

Запобігання ризику. Найбільш простим методом у системі внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків є їхнє запобігання. Воно полягає у розробці таких заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику

Диверсифікація. Використовується насамперед для нейтралізації негативних фінансових наслідків несистематичних (специфічних) видів ризиків. Принцип дії механізму диверсифікації заснований на поділі ризиків. Диверсифікація не рятує від можливості втрат, вона зменшує ймовірність втратити все відразу.

Страховання ризику. Засновано на резервуванні підприємством частини фінансових ресурсів, що дозволяють переборювати негативні фінансові

наслідки, а також перенесення фінансових ризиків на контрагента. Дана група заходів дозволяє знижувати втрати від дії різних видів фінансових ризиків.

Лімітація концентрації ризику. Механізм лімітування концентрації фінансових ризиків використовується звичайно по тим їхнім видам, які виходять за межі припустимого їхнього рівня, тобто по фінансових операціях, здійснюваних у зоні критичного або катастрофічного ризику. Таке лімітування реалізується шляхом установлення на підприємстві відповідних внутрішніх фінансових нормативів у процесі розробки політики здійснення різних аспектів фінансової діяльності. Лімітування концентрації фінансових ризиків є одним з найпоширеніших внутрішніх механізмів ризик-менеджменту, що реалізують фінансову ідеологію підприємства в частині прийняття цих ризиків і не потребують високих витрат.

Хеджування. Хеджування фінансових ризиків шляхом здійснення відповідних операцій з виробничими цінними паперами є високоефективним механізмом зменшення можливих фінансових втрат при настанні ризикової події. Однак воно вимагає певних витрат на виплату комісійної винагороди брокерам, премій по опціонах і т. п. Проте рівень цих витрат значно нижче, ніж рівень витрат по зовнішньому страхуванню фінансових ризиків.

На підставі результатів [4] і класифікації фінансових ризиків по класифікаційній ознаці «ступінь припустимості» [1] сформовані класи ризиків (припустимий, критичний, катастрофічний). Класи фінансових станів (критичне, неблагополучне, задовільне, стабільне, абсолютно стабільне) виділені за допомогою моделі розпізнавання класу фінансового стану підприємства [2]. Для додаткового уточнення й спрощення прийняття рішення ОПР визначається, для якого виду діяльності підприємства (виробниче, фінансове, кадрове, маркетингове, науково-дослідне) необхідно здійснювати захід щодо усунення фінансових ризиків.

Далі було сформовано множину активних сценаріїв розвитку подій, тобто сценаріїв з введенням керуючих елементів. Керуючі впливи, вони ж є специфічними рекомендаціями, сформовані на підставі експериментів з

розробленою імітаційною моделлю впливу ризиків на діяльність підприємства [3] та виділених показників – індикаторів поліпшення пасивних сценаріїв [5].

При встановленні основної структури сценаріїв спочатку будується вкрай песимістичні та вкрай оптимістичні сценарії. При сучасній динамічності економіки вкрай оптимістичний сценарій є нереальним, а вкрай песимістичний - непотрібним варіантом розвитку подій. Весь спектр реальних сценаріїв розвитку знаходиться між цими двома формами сценаріїв..

На підставі аналізу результатів моделювання сформовані такі специфічні рекомендації щодо управління фінансовими ризиками.

1. Зниження собівартість продукції, що випускається. Використання менш дорогих матеріалів, вдосконалення процесу виробництва, автоматизації робочих місць, кооперація з іншими підприємствами, які можуть виготовляти складові за меншими цінами тощо, впровадження економних технологій виробництва, переймання світового досвіду по зменшенню собівартості та ін.

2. Збільшення доходу від реалізації продукції. Орієнтація на збільшення обсягів реалізації та максимізації своєї частки ринку у боротьбі з конкурентами, на отримання підприємством цільової норми та маси прибутку з кожної одиниці товарів, що реалізуються, у визначенні рівня ціни, виходячи з кон'юнктури ринку, що склалася.

3. Зниження поточних зобов'язань. Проведення переговорів з банком про отримання кредитних канікул, прискорення оборотності оборотних коштів.

4. Стимулювання попиту, використовуючи маркетингові методи, а саме зниження ціни на вироблену продукцію, проведення маркетингових досліджень даного сегменту ринку, розширена реклама, супровід та ін.

5. Збільшення оборотних активів. Збільшити вартість оборотних активів балансу можна дооцінкою короткострокових фінансових вкладень до їхньої ринкової вартості або видачею власних векселів.

6. Оптимізація податкового навантаження підприємства. Оптимізувати в

рамках закону податкове навантаження підприємства. Наприклад, запропонувати підприємству податкові канікули або податкові пільги та ін.

7. Підвищення рівня конкуренції. Цей захід можливий за рахунок впровадження інновацій (за підтримки банківських кредитів, інвесторів та ін.).

В результаті дослідження була розроблена та апробована модель протидії фінансовим ризикам на підприємстві, також сформована матриця розподілення зон дії різних ризиків за різними формами сценаріїв розвитку ризикових ситуацій на підприємстві. Використання сценарного підходу до моделювання управління фінансовими ризиками дозволяє провести всебічне дослідження причин негативних та кризових явищ, які виникають при функціонуванні підприємства, виробити керуючі впливи та визначити можливі шляхи до їх вдосконалення.

Література

1. Гольцяєва Л. А. Аналіз проблеми класифікації фінансових ризиків // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. міжн. наук.-практ. конференції. –Х. : ХІБМ, 2008. – С. 147 – 153.

2. Гольцяєва Л. А. Модель розпізнавання класів фінансового стану підприємства // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». Спецвипуск 28.– Ч. П. – Ужгород, 2009. – С. 55 – 61.

3. Гольцяєва Л. А., Полякова О. Ю. Имитационная модель влияния рисков на деятельность предприятия //Материалы II Международной конференции «Современные проблемы моделирования социально–экономических систем» // Бизнес Информ.– 2010.– №4(2). – С. 6 – 9.

4. Гольцяєва Л. А. Сценарный подход к моделированию непредвиденных рисковых ситуаций на предприятии //Розвиток України в ХХІ ст. : економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми: Зб. наук. праць міжн. наук. -практ. конференції.– Вінниця: ВТЕІ КНТУ, 2010.– Ч2.– с. 19 – 25.

5. Полякова О. Ю., Гольцяєва Л. А. Модель формирования признакового пространства для оценки финансового состояния предприятия // Материалы

международной конференции «Современные проблемы моделирования социально-экономических систем» // Бизнес Информ.– 2009.– №2(2). – С. 80–83.